

Ahti Isomäki: keskustelupuheenvuoro euCREA-seminaarissa Kiasmassa 1.10.1999

Onko vammaisilla taiteilijoilla joku yhteinen identiteetti, joka perusteella voitaisiin puhua vammaistaiteesta vähemmistökulttuurina? Ainakaan eiliseen paneeliin osallistuneilla vammaisilla taiteilijoilla, jotka esittelivät taidettaan diakuvin, ei ollut mitään yhteistä taiteen alalla. Heidän vammansa olivatkin fyysisiä tai aistien toimintaan liittyviä, ja mielestäni on selvää, että sellaiset vammat eivät voi vaikuttaa minkään yhtenäisen tyylin tai kulttuurin syntymiseen.

Ainoa vammaisryhmä, joiden taiteessa todella on selvästi nähtävä yhteinen identiteetti, on kehitysvammaiset. Kuitenkaan heidän taidettaan ei esitellä tässä seminaarissa. Kehitysvammaisia pidetään vammaisten alimpana kastina, mistä yhtenä osoituksena on juuri heidän jättämisensä tämän seminaarin ulkopuolelle. Kehitysvamma, samoin kuin mielen sairaus, on ainoa vamma, jolla on selvä vaikutus taiteen sisältöön ja tyyliin.

Kehitysvammaisen erikoisominaisuus on se, että hän on aikuisena fyysisesti normaali - tai lähes normaali - mutta mieleltään lapsi. Yleisesti tiedetään, että ihminen on luovimmillaan lapsena, mutta juuri siinä vaiheessa kun motoriikka kehittyy niin pitkälle, että taiteen tietoinen tuottaminen alkaisi tulla mahdolliseksi, katoaa useimmilta luovuus. Kehitysvammaisilta ei katoa, koska he pysyvät mieleltään lapsen kaltaisina, ja juuri siinä on heidän voimavaransa ja erikoislaatuna.

En tunne laajemmin Suomessa tehtävää kehitysvammaisten taidetta, mutta Pohjois-Karjalan osalta voin varmasti sanoa, että kehitysvammaiset tekevät siellä joka suhteessa mielenkiintoisempaa taidetta kuin ketkään muut, kaikki ammattilaiset mukaan lukien. Onko Pohjois-Karjala tässä suhteessa poikkeuksellinen alue, en tiedä - se olisikin ehkä tutkimisen arvoinen asia. Uskon kuitenkin, että kaikkialla, missä kehitysvammaisille annetaan hyvät välineet ja työskentelyolosuhteet, saadaan aikaan sellaisia tuloksia, joita voitaisiin häpeilemättä esittää normaalissa taidekentässä, siis gallerioissa ja museoissa.

Toivonkin, että jonakin päivänä täällä Kiasmassa pidettäisiin kehitysvammaisten taidetta käsittelevä seminaari ja siihen liittyvä suomalaisten kehitysvammaisten taiteilijoiden näyttely.

© Ahti Isomäki